

DIGITÁLNÍ UČEBNÍ MATERIÁL

Číslo projektu	CZ.1.07/1.5.00/34.0969
Název školy	Gymnázium Česká a Olympijských nadějí, České Budějovice, Česká 64
Název materiálu	VY_32_INOVACE_ZV_1_5E_SEK_12_MLADSI_SKOLNI_VEK
Autor	Mgr. Vlastimil Sekyrka
Tematický okruh	Základy společenských věd – Vývojová psychologie
Ročník	1. a KVINTA
Datum tvorby	20. 4. 2013
Anotace	Prezentace přináší další vývojové změny jedince. Sumarizuje tělesný, psychický a sociální vývoj. Zohledněny jsou i důsledky nevhodné výchovy a předčasného zájmu o sexualitu. Osvojené znalosti si studenti prověří doplněním správných odpovědí v závěrečném cvičení.
Metodický pokyn	Např.: prezentace je určena jako výklad do hodiny i jako materiál k samostudiu Možnosti využití: promítání, práce jednotlivců nebo dvojic u PC, vytištění pracovního listu

Pokud není uvedeno jinak, použitý materiál je z vlastních zdrojů autora

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Mladší školní věk

Charakteristika období

- trvá od 7. - 11/12.roku
- období klidu a stability
- objevuje se druhý chrup
- získávání rysů dospělého člověka
- zaměření více na okolí (nové sociální skupiny)
- nastupují povinnosti, změna řádu (škola)

Motorický vývoj:

- pohyby jsou rychlejší, větší síla, zejména u chlapců
- začínají se projevovat rozdíly mezi dětmi (motivace rodičů ke sportu)
- rozvoj jemné motoriky - důležité pro vstup do školy (kreslení, psaní...)
- malí, slabí a neobratní-role outsiderů (nízké sebevědomí)

Psychický vývoj:

- je pozornější, zkoumá více věci okolo sebe
- pozornost udrží, ale jen krátce (pozor na školní zátěž)
- v tomto období jsou děti schopny tzv. eidetizmu
  - je to schopnost vybavit si neobyčejně přesně objekt pozorování (některé děti popisují, že obrázek vidí, i když není v jejich blízkosti)

Kognitivní vývoj

- období střízlivého realismu
- je schopno jednoduchých logických operací
- už chápe, že když přesype korálky z jedné nádoby do druhé nádoby (jiného tvaru), že množství zůstává nezměněno
- lépe se orientuje v čase i prostoru (blízko, daleko, včera, dnes, zítra)
- magické a antropomorfické myšlení již není (chápe příčinné vztahy)
- **intelekt** se může měřit pomocí inteligenčních testů (do té doby se hodnotil pouze psychomotorický vývoj)

Řeč:

- růst slovní zásoby (souvisí také s rozvojem paměti a myšlení)
- složitější gramatické konstrukce
- pozitivní vliv má komunikace (vliv i na učení se cizímu jazyku)
- na rozvoj řeči má též vliv vzdělání rodičů

Sociální vývoj:

- bohatší interakce s vrstevníky
- rodina už nemá takovou váhu
- zpevňují se soc.hodnoty a normy
- morálka dítěte se stává autonomní (není již závislá na přítomnosti kontrolující dospělé osoby)
  - okolo 11 roku začíná chápat rozdíl krádeže: obohacení se **X** krádež z důvodu hladu
  - morální zásady, které se zde naučí, ho zřejmě budou provázet po zbytek života

- učí se sociálním rolím (je něčí syn, dcera, ale i kamarád, žák)
- upevňování role sexuální: holky X kluci
- upevňuje se sebepojetí, sebehodnocení (díky soc. kontaktům)
- žalování horlivě, bez ostychu (přestávají s tím okolo 10. roku)
- pak se objevuje falešná solidarita (děti mlčí, i když jsou vyslýchány - je to věc cti)

Zájmy

- pohádky ztrácejí na oblibě, střídá je dobrodružná četba, dětské encyklopedie
- sběratelské vášně (někdy přetrvání do dospělosti)
- počítačové hry, TV (nejen relaxace, ale i získávání informací)
- stolní hry, skupinové hry, hry se zvířaty (schovávané, honěné s prostými pravidly)
- **chlapci** (technické stavebnice, hra na vojáky, stavba bunkrů...)
- **dívky** (hra na domácnost, s panenkou /dítě/ aj.)

- od hry vede cesta ke sportu
- pro vývoj osobnosti jsou nejdůležitější týmové rvavé sporty (fotbal, hokej, košíková)
  - dochází k těsnému kontaktu tělo na tělo
  - hráč musí riskovat srážku, zranění (cvičí se odvaha)
  - sociální trénink bohatší než v boxu (je tu soupeř, ale i spoluhráč)
  - úspěchu lze dosáhnout pouze souhrou, hráči jsou na sobě závislí...
  - některé děti nemají rády rvavé sporty (nutno jim najít náhradní aktivity: šachy, malování, hudba)
  - vybíjí se agrese, tlumí se sex. dráždivost

- důvěra v rodiče i učitele, poslechnou na slovo (nebezpečí zneužití)
- přicházejí pochybnosti o Ježíškovi, Mikulášovi
- **sourozenecké vztahy**
  - někdy hodně agrese, řevnivosti
  - jsou-li idylické, vzniká koalice
  - starší sourozenec je učitel, vzor, ochránce
- chybí soucit (posmívání dětem s defektem, postižením)
- šikana
- trápení zvířat není vzácností (zapálené myši, zahřívání láhve s hmyzem na ohni)

- rozvoj hrdosti
- rozvoj zdravé skromnosti
- oceňování charakterových vlastností
- vznik pevných kamarádství

Problémy ve škole

- nebezpečné nálepky při nezdarech: pětkář, třídní šašek...
- nutný citlivý přístup učitelů, rodičů a dalších autorit (každý má svou hodnotu a zaslouží si respekt)
- dosud byl „mámin a tátův“
- opakované nezdary = pocit jak zvířete v pasti (křik, pláč, facky, “já to do toho kluka dostanu“)

Rizika:

- v sázce je celoživotní vztah ke vzdělanosti
- komplikovaný vztah k autoritám školním i rodinným
- pohrdání tímto světem
- zviditelnění se v partě s kriminálními sklony

Jak komunikovat a vychovávat?

- učit dítě otevřené komunikaci
- svěřit se, podpora upřímnosti
- trest pokořuje, ponižuje (nízké sebevědomí)
- nadávky vyvolávají vzpouru
(jsme-li na dítě hrubí, učíme ho hrubosti, proto trestat jen v nutných případech)
- více chválit a odměňovat

Sexualita

- zájem o sexualitu v tomto obd. není tak živý (stejnopohlavní skupiny; klucí: “*holky jsou nemožné*“, holkám vadí klučičí hrubost, velkohubost...)
- sex.aktivity: prohlížení si pohl. orgánů, heterosexuální hry, masturbace

Předčasný sexuální zájem

*„Rozšířenost sexuálního zájmu neznamena ještě jeho normalnost.“
(Říčan, Cesta životem, s. 158)*

- lidé se dnes více zajímají o sexualitu
- jsme lépe živeni
- konzumace více alkoholu a jiných dráždivel
- více vol. času
- menší unavenost fyzickou prací

- méně dětí
- antikoncepce
- povolnější postoje k mimomanželskému a předmanželskému milostnému životu
- sdělovací prostředky přináší stále více sex. podnětů (reklamy, filmy, kresby, časopisy, dráždivé scény)
- ohrožen klidný průběh zrání sexuality
- děti předčasně sexuálně aktivní jsou méně disciplinované a méně úspěšné v práci
- kořeny jsou v rozvráceném nebo příliš povolném rodinném prostředí

Otestuj si své znalosti. Doplň správnou odpověď:

*Období mladšího školní vývoje trvá od.....do.....let.
Řeší-li dítě na konci tohoto období nějaké morální dilema, tak dokáže již u něj zohlednit.....činu. Dále lze u dítěte zaznamenat schopnost, že téměř s „fotografickou přesností“ dokáže popsat objekt, který momentálně nevidí. Tuto dispozici nazýváme..... . Rozvíjí se i po stránce psychické. To se projevuje výrazně v myšlení. Dosahuje již stádia ..... operací. Pro vývoj osobnosti jsou důležité ..... sporty, kde se cvičí odvaha, umění něco obětovat a spolupracovat. Při výchově je nutné se vyhnout ..... a....., aby nedošlo k ponižování jedince a vzpouře vůči autoritě. Předčasný zájem o sexualitu může přivodit.....vývoje osobnosti, konkrétně např. menší .....aj.*

Zdroje:

- ČÁP, Jan, MAREŠ, Jiří. Psychologie pro učitele. 1. vyd. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-463-X
- DOLEŽALOVÁ, Ladislava, VLKOVÁ, Marie. Občanský a společenskovední základ. 1. vyd. Kralice na Hané: Computer Media, s. r. o., 2010. ISBN 978-80-7402-060-5
- FÜRST, Maria. psychologie. Olomouc: Votobia, 1997. ISBN 80-7198-199-0
- LANGMEIER, Josef, KREJČÍŘOVÁ, Dana. Vývojová psychologie. 2. vyd. Praha: Grada Publishing, a. s., 2006. ISBN 80-247-1284-9
- KOL.AUTORŮ:Občanský a společenskovední základ. 1. vyd. Brno: Computer Press, a. s., 2009. ISBN 978-80-251-2631-8
- NAKONEČNÝ, Milan. Encyklopedie obecné psychologie. 1. vyd. Praha: Academia, 1998. ISBN 80-200-0625-7
- ŘÍČAN, Pavel. Cesta životem. 2. vyd. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-829-5